

FAKULTA
ELEKTROTECHNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

OPERAČNÍ ZESILOVAČ II

Martin Zlámal

Datum měření 27. března 2014

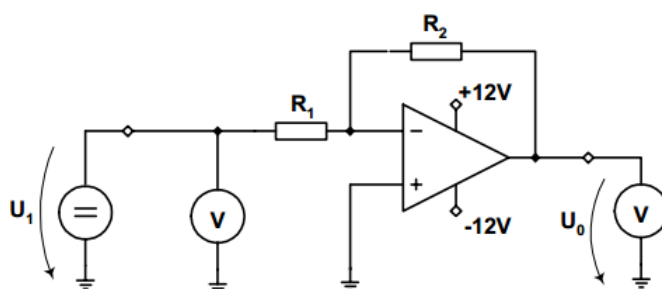
© *Datum poslední revize 29. března 2014*

L^AT_EX

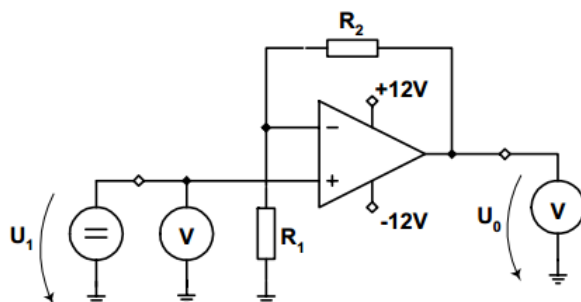
1 Zadání

Změřte postupně statickou převodní charakteristiku invertujícího, neinvertujícího zapojení a komparátoru s monolitickým operačním zesilovačem (OZ). Měření proveďte pro různá zesílení a změřené charakteristiky vynesete do grafů.

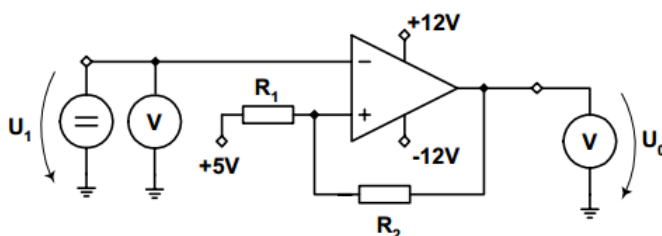
2 Schémata zapojení

Obrázek 1: Operační zesilovač v invertujícím zapojení

Obrázek 2: Operační zesilovač v neinvertujícím zapojení

Obrázek 3: Operační zesilovač jako komparátor s hysterezí

3 Naměřené a vypočítané hodnoty

Pro měření operačních zesilovačů volíme napájení $\pm 12\text{ V}$. Pro invertující zapojení OZ volíme hodnoty rezistorů $R_1 = 10\text{ k}\Omega$ a $R_2 = 20\text{ k}\Omega$ tak, aby bylo zesílení $A_U = -2$ podle následujícího vztahu.

$$A_U = -\frac{R_2}{R_1} = -\frac{20\text{ k}}{10\text{ k}} = -2 \quad (1)$$

Tabulka 1: Převodní charakteristika invertujícího OZ, kladná polarita

$U_1 [\text{V}]$	0,98	1,95	2,93	3,90	4,89	5,88	6,86
$U_0 [\text{V}]$	-1,96	-3,90	-5,86	-7,82	-9,76	-9,92	-9,92

Tabulka 2: Převodní charakteristika invertujícího OZ, záporná polarita

$U_1 [\text{V}]$	-1,01	-2,00	-2,99	-3,98	-4,97	-5,96	-6,95
$U_0 [\text{V}]$	2,01	3,99	5,97	7,95	9,93	11,20	11,20

Pro neinvertující zapojení OZ volíme hodnoty rezistorů $R_1 = 10\text{ k}\Omega$ a $R_2 = 100\text{ k}\Omega$ tak, aby bylo zesílení $A_U = 11$ podle následujícího vztahu.

$$A_U = \frac{R_2}{R_1} + 1 = \frac{100\text{ k}}{10\text{ k}} + 1 = 11 \quad (2)$$

Tabulka 3: Převodní charakteristika neinvertujícího OZ, pouze kladná polarita

$U_1 [\text{V}]$	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	2,0
$U_0 [\text{V}]$	1,26	2,13	3,46	4,46	5,51	6,62	7,77	8,83	9,90	11,20	11,27

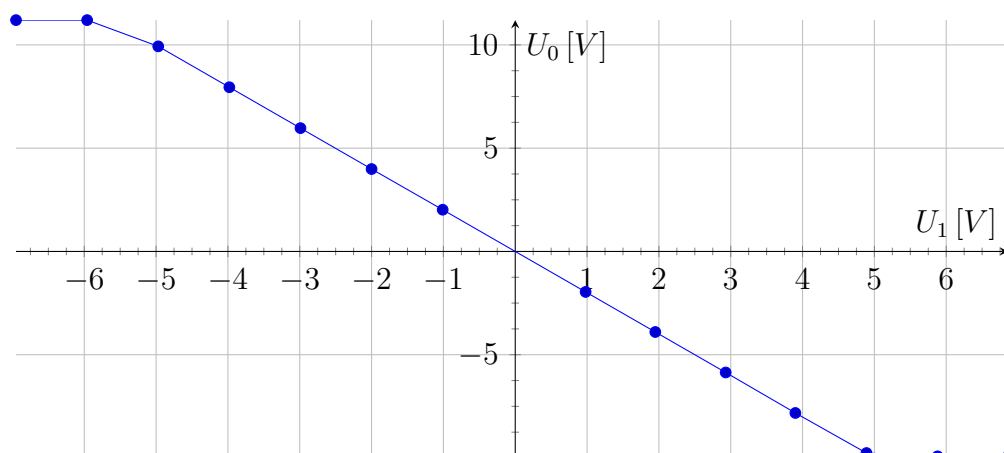
Pro komparátor s hysterezí volíme hodnotu rezistorů $R_1 = 10\text{ k}\Omega$ a $R_2 = 100\text{ k}\Omega$ tak, aby šířka hysterezního pásma přibližně $U_H = 2\text{ V}$ podle následujícího vztahu.

$$U_H \approx 2 \cdot U_{SAT} \cdot \frac{R_1}{R_1 + R_2} = 2 \cdot 10 \cdot \frac{10\text{ k}}{10\text{ k} + 100\text{ k}} \doteq 1,82 \quad (3)$$

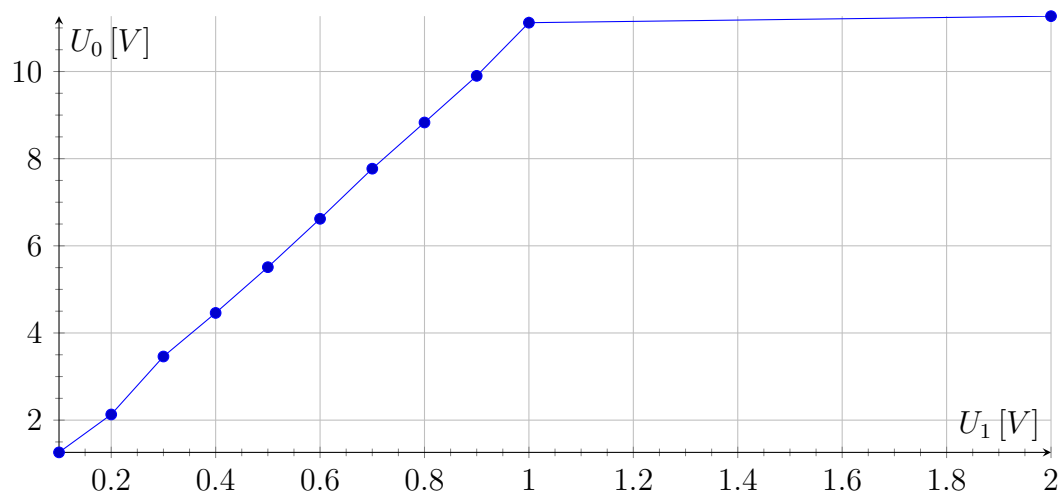
Tabulka 4: Převodní charakteristika komparátoru

$U_1 [\text{V}]$	2,30	5,59	5,6	7,00	7,00	3,72	3,71	2,30
$U_0 [\text{V}]$	11,28	11,28	-9,95	-9,95	-9,95	-9,95	11,28	11,28

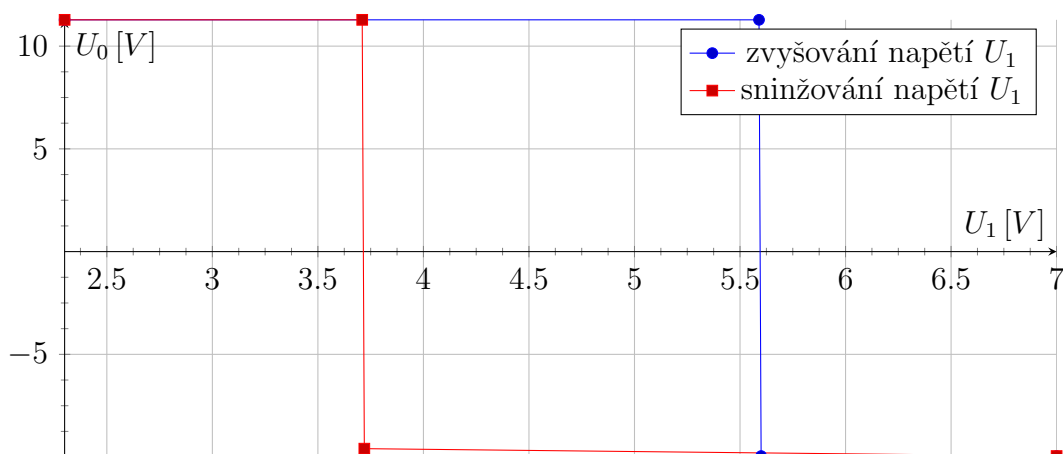
4 Grafy

Obrázek 4: Převodní charakteristika invertujícího zapojení OZ

Obrázek 5: Převodní charakteristika neinvertujícího zapojení OZ

Obrázek 6: Převodní charakteristika komparátoru

5 Závěr

Z grafu pro invertující zapojení OZ je vidět, že čím je menší napětí U_1 , tím je větší výstupní napětí U_0 (a obráceně) a to až do saturačního napětí U_{SAT} , které je pro obě polarity U_1 z hlediska velikosti rozdílné.

Oproti tomu neinvertující zapojení má kladné zesílení A_U , ale mnohem větší ($A_U = 11$). Tzn., že saturace dosáhneme již při hodnotě $U_1 \approx 1\text{ V}$.

Jak je vidět, tak hysterezní smyčka není přesně souměrná kolem hodnoty $U_1 = 5\text{ V}$ viz schéma zapojení. To je způsobeno nepřesnou volbou saturačního napětí U_{SAT} do výpočtu šířky hysterezního pásma. Každopádně samotný výsledek tento fakt nijak neovlivňuje.